

Vychází 1., 10., 20. každého měsíce.

Expedice se nachází v obchodnictví v musikálich **Ludevít Fleischera** v Praze v železné ulici.

Za inserty platí se mimo kolek 30 kr. za řádek 3 kr. poprvé, 2 kr. podruhé.

DALIBOR

Předplácí se: půll. 1 zl. 60 kr., celoročně 3 zl. 20 kr.

S poštou: půll. 1 zl. 80 kr., celor. 3 zl. 60 kr. r. č.

Pro státy německé: půlletně 1 tol., 8 nov. gr., celoročně 2 tol. 16 nov. gr.

Časopis pro hudbu, divadlo a umění vůbec.

Odpovědný redaktor:

Emanuel Meliš.

Nakladatel:

Ludevít Fleischer.

O zpěváckých spolcích spolkům zpěváckým.

Několik úvah přítele spolků zpěváckých.

I.

Utěšené rozmáhání-se spolků zpěváckých ve vlastech českoslovanských je zajisté radostným důkazem, že národ náš nehonosí se nadarmo *hudebním věhlasem* a že v lůně svém hojných chová sil, aby tuto pověst vždy důstojně činy i v době přítomné osvědčil.

Rozhlédneme-li se po naší národní činnosti v oboru umění hudebního za dnů našich, tu bez odporu musíme doznati, že v popředí celého ruchu a veškeré této činnosti stojí naše spolky zpěvácké a tím se též vysvětluje, kterak nutno jest ku poměrům a ku zdaru těchto jednot bez ustání přihlížeti a činnost jejich vytrvale nestrannou úvahou stopovati.

Právě že našim spolkům zpěváckým i se stanoviska umění i se stanoviska národního a společenského takové váhy přikládáme, právě proto zamýšlíme v následujícím pojednání poněkud rozebrati vnitřní poměry těchto spolků a upozornit na chorobnost jich tu a tam již se zjevující, vedeni jsouce zásadou, *že lépe vlastní chyby v čas poznat a napravit, nežli za liché samošalby hovět hlíže a neodchylovat se od dráhy, anáž může vésti k záhubě.*

Nepřeceňujme a nepodceňujme své síly a vždy se jen snažme seznat pravou podstatu poměrův svých. To poznání je pevným základem vývoje.

Zprávy o činnosti našich spolků zpěváckých překypují téměř vždy *nadšeností a zanícením*, vše je tak růžové, tak jasné a bujné, nikde ani nováčka — avšak pohlédneme v skutečnost. Všude vidíme entusiasmus, nikde chladnou objektivnost. Zaražení spolků zpěváckých se stalo, abychom použili názvu obrazného, *ušlechtilou módou*. Hanba městu, jež by se nemohlo honosit spolkem zpěváckým, a zdá se nám skutečně, že za nedlouho u nás málo bude takovýchto měst.

Spolek se obyčejně velmi *snadně zarází*, Všude se nalezne několik horlivců pro věc, jež utvoří střed, k němu se přidá pak několik kandidátů hodností spolkových a tak znenáhla roste za první doby spolek jako lavína.

Zadají se stanovy. Potvrzení trvá trochu dlouho. Mnozí již reptají. Stav prozatimný je spolku nebezpečný. Bez autority nemá žádná společnost vůbec pevného trvání. Činnost spolku jen se vleče a vše se omlouvá stavem prozatimným, jen až stanovy stvrzení dojdou, pak to bude jinak.

Cvičky se navštěvují velmi špatně a jen když se jedná buď o uspořádání besedy neb nějakého výletu, tu se jeví čilejší účastenství. Slovem, v spolku panuje *bezvládí* a zdá se nám, že právě takováto nesprávnost v stavu prozatimném vede k smutným důslednostem v stavu skutečném.

Návyk nepořádku se tak nesnadno vyměšuje jako se nesnadno řád a disciplína v takovýchto spolcích ujímá.

Proto máme za to, že nejlépe jest činnost spolků potvrzením stanov, tedy již co spolku skutečného vždy započítati, a tak se vyhnouti nebezpečím, jimiž stav prozatimný trvání a rozkvětu spolků zahrožuje.

Bez pravého zanícení pro vysoký cíl spolku nelze dojíti nikdy žádoucích výsledků. Láskou musí každý přilnout k praporu, jež vztyčil, a jen poměry buď slušnosti neb veřejnosti nesmí jej donucovati k setrvání, byla by to jen mechanicky seřaděná hmota a ne organicky žijící a se vyvíjející celek.

Láska k umění a k vlasti je a musí býti nejmocnějším a nejpevnějším pojítkem spolků zpěváckých. Vše ostatní je vetché a marné.

Předstih s městy jinými, bažení po zevnějším jen lesku a p. nedostačí ani k pevnému zaražení ani k udržení spolků zpěváckých. Tyto pomítky pozbývají zaražením spolku své síly a připůsobí vždy jen jaksi k formě, aniž by působily na jádro a na ducha.

Avšak jak lze vzbudit tento zánět lásky k umění a k vlasti v členech spolků zpěváckých, jak lze tímto zanícením postavit hradbu proti nájezdům zpátečnictví a nepřízně proti vývoji netečnosti a lhostejnosti ve vnitru vlastním?

První poklesek se nám zdá býti, že se na počátku při založení spolku *nebereg nikdy ohled na jakost*, ale jen na *množství členů*. Spojí se zde obyčejně živly nejrůznější bez všech společných zájmů a jak rychle se spojily, tak, ano ještě rychleji, ochabují a se rozcházejí.

Myslíme, že právě tímto rychlým ochabováním některých nakažují se ostatní a proto je žádoucí, aby se čle-

nové velmi ostražitě a opatrně přijímali; neboť zajisté *lépe jest, čítá-li spolek méně ale statných a vytrvalých, než mnoho a vrtkavých, nestálých členů.*

Ať se vždy utvoří *pevný střed* z mužů osvědčených horlivců národních a pravých příznivců umění. Ty nechť utvoří pevný základ, střed spolku a pak když by i vrtkavci se našli, více spolku neškodí, neboť ve všech bouřích setrvá pevně tento střed. Tento střed musí budit ospalé k životu a slabým musí dodávat síly, aby nezemdlávali, musí vyzářovat zápal lásky k umění a k zájmům národním, musí stálým podněcováním k činnosti chránit spolek před zabřednutím v zátiší netečné lhostejnosti, anaž vždy jistou jest záhubou spolkové činnosti.

Druhým pokleskem našich spolků se nám zdá býti na mnoze *volba představenstev*. Představenstvo či výbor spolku má sestávat ne jak dosud míněno, jen z nejstarších, ale k tomu z nejschopnějších členů, neboť právě v rukou výboru spočívá nejen řízení spolku, ale zajisté i jeho budoucnost. Proto jest nemístné při volbách dbáti buď na spríznění aneb na jiné podřízené poměry, hlavně při volbách *třeba ohled bráti na osvědčenou již schopnost volených a pak na pevnost jich povah.*

Výbor má býti přirozeně námi výše zmíněné jádro spolku.

Aby však volba tato mohla býti samostatná a svobodná, proto navrhuje, aby se vždy a všude volilo vždy tajně, t. j. *hlasovacími lístky.*

Nemalou škodu spolkům přináší lhostejné, chladné přihlížení k plnění stanov.

Účel a prostředek spolku k dosažení účelu jest zpěv, tato mluva všem srozumitelná. Účel žádá prostředky. Čím vydatnějších a vhodnějších máme prostředků, tím snadněji dosahujeme účel. Z těch důvodů má a musí být *každému spolku nejvíce záleženo na horlivém pěstování zpěvu*; neboť jen tak dosáhne vyšší účel svůj, jenž obsažen v hesle: *„Zpěvem k srdci — srdcem k vlasti.“* Avšak chorobou všech našich spolků téměř je *špatné navštěvování cvičeb spolkových.*

Uznáváme sice, že na mnoze toho poměry živnosti a povolání zaviňují; spolek arcif nelze stavět nad živnost, avšak domníváme se, že i zde lze pomoci, bude-li se vždy přihlížeti přísně k omluvení a ospravedlňování cvičeb zanedbaných.

Dále uznáváme k příznivému rozvinu spolků za nutné *pravidelné odbývání hromad spolkových.* Právě v těchto hromadách se naskytuje členům příležitost hájit zájmy své i spolku, a tím znenáhla se vyvinuje ono uvědomění o společnosti zájmům, o morální jednotě. Právě hromady udržují život spolku a dodávají mu vždy nové pružnosti.

Je-li povinností členů v těchto schůzích vždy přísně se zastávat prospěchů spolkových, tu jest opět povinností představenstva hájením co možné svobody v rokování vykonávání těchto povinností umožňovat.

Představenstvo a výbor jest odpovědný hromadám, a protož neděj se nic pro spolek bez spolku.

Hlavní pak, co se finanční stránky správy spolku dotýká, hájíme vždy co možno největší zodpovědnost hromadě

či členům. A zdá se nám, že právě tím se usnadní postavení výboru, staneť se jaksi ústavní a zodpovědnost tak přestává být obtížnou, jelikož ji za výbor celý spolek přejímá, tím se však ale tak stanou zdaru spolku nebezpečné poklesky nemožnějšími.

Zpěvácký spolek má vždy hledět *důstojným vystupováním* a neunavným a vytrvalým působením zlomit odpor všude se objevujících odpůrců, novodobých snah, snah pokroku. Nejlépe se poráží takovýto odpor činy a vytrvalostí; vždyť právě nepřátelé spolku směřují vždy jen k tomu, by ochromili a zničili činnost spolku, by vůbec jej samý rozbořili. Myslíme, že jest vždy jen zbabělé, opouštěti před rozhodnutím boje bojiště a proto komu zdar spolku a umění i vlasti prospěch na srdci leží, nedbej nikdy pokoutních snah šosáků a copářů, ale setrvej a mužně bojuj za vítězství prapore vztýčeného.

Zdá se nám býti též ne nepodstatnou příčinou chorob našich spolků zpěváckých, *že se na mnoze zájmy osobní staví nad zájmy spolku*, aneb že se tyto zásadná se různící zájmy stotožňují. Členové spolku mají stejná břemena a stejná práva; tato rovnost jestif základem jednoty a právě stanovy co zákon spolku vyměřují tyto stupně práv i povinností a jsou základem vzájemných poměrů členů. Často se však stává, že se v kruh tento vtahují i poměry tam rozhodně nenáležící a právě tím nastává pomatenost pojmů, anaž tolikráte již se stala pravou obtíží života spolkového. V spolku buď každý *členem spolku* a dále ničím. Důstojno pak jest mužně plnit převzaté povinnosti a střehnout nabytá práva. Jen tak se vyvine vzájemný poměr ustrojené jednoty členů všech, jen tak pokyne spolku pokrok a zdar. Jinak se stane ohniskem osobních půtek a soběckého jitření a nebude mít dosti síly k životu ani nebude dosti slab k umírání.

Pro obmezenost místa končíme první řadu úvah svých, v nichž stále pokračovati budeme.

Současně nám velmi milé bude, pak-li i z jiných stran nám budou podávány podobné úvahy, neboť jen tak dosáhneme cíle svého, jen tak nám bude možno vyličovati choroby u nás na nejvýše důležitých spolků zpěváckých. Sám předmět již dožaduje, aby se ve všem vycházelo od skutečných a právě seznaných poměrů, jinak by bylo marné naše snažení. *Pravdou k cíli!*

Pravdomil.

Václav Jan Tomášek.

(Pokračování.)

Tomášek prospíval velice *ve zpěvu*, povědavž se literárním předmětům neučil, leda v neděli a ve svátek, kdež se v čtení, psaní a počítání ze svého cvičil.

Po dvou letech navrátil se Tomášek do svého rodiště Skutče a očekával nějaké vokalistické místo. Sotva byl domů přišel, rozhlásila se ihned pověst o jeho zvukném hlase, o jeho bravuře, o jeho zpívání a vista v celém okolí. Neodbyvala se žádná slavnost, žádné posvícení, v níž by byl Tomášek neúčinkoval a se nevyznamenal. Ano, v celém vů-

kolí nazývali ho jen „malým diblíkem.“ Bratr jeho jsa úplně s Vácslavem spokojen, daroval mu malý, úhledný klavír a otec tím vybidnut, dal syna svého u Skutečského učitele klavíru vyučovati. Avšak učitel tento neměl žádné metody a předložil v první lekci sonatu od Wagenfeila Tomáškoví, aby se ji naučil. Tomášek neznaje ani bassových not, nemohl se více než 8 taktů naučiti a byl od učitele notně vytřepán. I při druhé lekci nedařilo se mu lépe a v třetí uhodil ho učitel tak lineálem přes prsty, že mu z nich krev tekla. Tomášek snášel vše trpělivě, boje se, že by otec — kdyby se o tom dozvěděl — vyučování konec učinil. A čeho se tak obával, stalo se. Otec Tomáškův vida při jídle poroučané ruce svého syna, ptal se ho po příčině toho a dozvěděl se všeho, neposlal ho více k učiteli a zapověděl mu hráti na klavír. Avšak za nepřítomnosti otcovy odebral se vždy Vácslav k svému oblíbenému nástroji a vyhledával si dle sluchu akkordy. Náhodou seznámil se s jistým synem truhlářovým, jenž jsa několik roků starší než Tomášek u *Petra Prokopa*, žáka to Segera klavíru a generalbassu se učil. Tento přinesl Tomáškoví několik sonat od Vaňhala a Wagenfeila, naučil ho notám diškantovým a bassovým, vysvětlil mu význam číslic nad bassem stojících, začož mu Vácslav vždy svou svatčinu daroval. Jednou překvapil je otec Tomáškův v obapolném obcování a následek toho byl, že se musel Vácslav úplně této známosti odříci.

Od toho okamžiku byl Vácslav na sebe toliko poukázán. Studoval čili spíše mučil se s obdrženyými sonatami tak dlouho, až je uměl; ovšem jak později viděl — dle nejstrašnějšího kladení prstů.

Otec Tomáškův, jenž z celého srdce hudbě oddán byl, přinesl jednou několik českých zpěvoher domů, kdež Vácslav při produkcích, které se s přispěním několika hudebníků městských provozovaly, vždy alt zpíval. První zpěvohra jmenovala se „Opilec“ a druhá „Zpoura sedláků,“ hudba od Tučka. Naučiv se trochu německy od jistého rakouského vysloužilce, byl Vácslav od svých rodičů k dalšímu vzdělání do Jihlavy poslán, kdež uprázdňené místo v chrámě u minoritů obdržel. Tomášek konal tuto cestu se svým průvodčím na koních, která však velmi snadno smutně dopadnouti mohla, neboť mladý jezdec dostal na neštěstí jankovitého koně, jenž s ním do jistého rybníka u Přibyslavi utekl. Jen s velkým namáháním svého průvodce dostal se Tomášek opět na břeh a dorazil v 11 hod. večer k svému strýci pateru Pavlovi do Přibyslavi.

Druhý den na to šel Tomášek pěšky do Jihlavy, kamž ve 12 hod. s poledne přišel a hned se do kláštera minoritů odebral. Zde shromážděno bylo již 12 altistů, na přijímací zkoušku čekající. Frater Donat, snad nej ýbornější žák Segerův, byl v klášteře ředitelem kůru a varhaníkem. Po tabuli nastala u přítomnosti kvardiana a všech řeholníků zkouška. Zkušební arie od ředitele kůru komponovaná měla mnoho koloratury do sebe a některé nesnadné intonace, které až k dvoučárkovanému *f*, tedy přes obyčejné meze altu sahaly. Z té příčiny bylo to aspirantům nesnadné, komposici provésti, a tak se stalo, že Tomášek co poslední taktéž ke zkoušce připuštěn byl a dle kvardianova vyjádření „Finis coronat opus“ místo altisty obdržel.

Pater Jachym vedl Tomáška k jistému ševci, jenž spolu měcholap v klášteře byl, do bytu; avšak zde nebylo mladému altistu volno a P. Jachym musel ho do bytu odevzdat kostelníku, jenž tři dospělé dcery měl.

V klášteře navštěvoval Tomášek třetí třídu normální školy a obdržel na konci roku mimo veskrz výborné třídy také prémium. Navraceje se do svého rodiště, dozvěděl se o úmrtí své matky, načož se po krátkém pobytu u svého otce opět do Jihlavy odebral. Na to studoval gymnasium. Farář tamějšího kláštera platil na přímluvu Donatovu za něho školné a Tomášek učinil se dobrodiní toho hodným tím, že ku konci roku premiantem se stal. Frater Donat, jenž Vácslava pro jeho způsob zpívání jakož i pro jeho hru na housle velmi rád měl, nedal se přec prosbami Tomáškovými pohnouti, aby ho někdy varhanám učil, kdež často zcela beztalentní žáky na tomž nástroji vyučoval. To hnětlo Tomáška a právě tato opuštěnost ode všech lidí mnoho as k tomu přispěla, že zvláště v oboru umění si svou vlastní cestu proklesl, která jej přivedla k výsledkům, jež ani starší ani novější hudebníci až dosud nenašli.

Toho času navštívila kočující divadelní společnost Jihlavu a dávala na náměstí „u divokého muže“ svoje představení. Známý „Žebravý student“ byla první zpěvohra, s níž své štěstí započala. Poněvadž Tomášek neměl ani tušení o tom, že se zpívati a zároveň gestikulovati může, nemohl se smíchy zdržeti, zvláště však když komický oděv v kuse účinkujícího učitele a jeho posušky viděl. Jak se později Tomášek sám přiznal, působilo nedostatečné představení naň blahodárně; neboť *od té doby datuje se jeho převládající naklonnost k dramatické hudbě.*

Jednotvárný život, avšak hlavně hašterivost třech dcer kostelníkových, s nimiž Tomášek v ustavičné nesvornosti žil, přiměly ho k tomu, že Jihlavu opustil a k bratru svému do Modletína se odebral, předstíraje, že úplně hlas svůj ztratil. Jméni Tomáškova otce bylo zcela vyčerpáno a bratr Modletínský — aby nemusel bratru ničeho dáti — obrátil se k bratru Jakubu, jenž byl v Praze u inspektora Donhammera revidentem a tento slíbil, že svému mladistvému bratru vše poskytne, což také věrně splnil.

R. 1790 přišel Vácslav Tomášek do Prahy, aby ve svých studiích dále pokračoval. Bratr Vácslavův, obchodník v plátně, obstaral mu byt na Novém městě a nutil ho, aby pro německou řeč gymnasium Malostranské navštěvoval. Při vši této každodenní dlouhé cestě na Malou stranu byl přec Vácslav velice rád v Praze a těšil se z vřelé lásky svého bratra Jakuba. Rozmanitými stýčnostmi s lidmi rozličné vzdělanosti dostalo se Vácslavu dosti příležitosti, že poněáhla značného lidoznalství nabyl. Klavírek, jeho neustálý průvodce, musel mu každou prázdnu chvíli osladiti.

Jednou večer navštívil divadlo, aby operu „*Domýšliví mudrcové*“ (I filosofi imaginari) od Paisiella slyšel; opera tato učinila naň znamenitý dojem, jehož více dramaticko-hudební život než komposice Paisiellova spůsobil. Na to hrával Tomášek velmi pilně na klavír, nazvíce však skladby od *Pleyela*, jež pro jeho přirozeně plynoucí melodie za největšího tehdaž žijícího skladatele držel; také byly tehdejšího

času velmi oblíbeny jeho komposice, které však záhy od obrovského ducha Mozartova vytlačeny byly. Bratru jeho nelíbila se Vácslavova přepjatá láska k Pleyelovi a jsa sám statným pianistou, snažil se Vácslava v hudbě na dráhu lepšího vkusu uvést. Aby toho docílil, vzal ho sebou do divadla, když se Mozartův „Don Juan“ provozoval. Oba bratři v pláště jsouce zahaleni, seděli v parteru vedle sebe, začátek opery očekávající. Ouvertura počla; její velkolepé idey a její rychlé pokračování s bohatou instrumentací a vůbec ušlechtilý život organického uměleckého díla uchvátily Vácslava tak, že jako snilek a sotva dýchaje v divadle seděl a na svém obzoru radosti slunce vycházeti spatřil, které jeho celou duši kouzelnou mocí ohřívalo. Každým okamžením vzrůstaly jeho zájmy pro celé dílo a při výjevu, kde duch gouvernéra vstoupil, zježily se mu strachem vlásky. Tento večer měl nejrozhodnější vplyv na jeho hudební dráhu. Hrál sice ještě pořád Pleyelovy skladby; avšak on se obracel k Pleyelovi co k věrnému příteli, jemuž za dřívější radosti rád děkoval.

(Pokračování.)

Beethovenův oběd.

Povídka od Julia Janina.

(Dokončení.)

Takto setrval asi čtvrt hodiny, a potom pokynul majetníkovi skladu. Na to přiblížila se k němu jará roztomilá dívka nevinného pohledu, mile se usmívajíc, a podala mu péro a notový papír. Nyní počal psát. Bezpochyby že psal, co právě složil na sklenné tabuli. Psal ustavičně, téměř si neoddechнул, a ukončiv práci, podal obchodníku notami posetý papír, ježž ani neprohlédl. Obchodník zaplatil mu několika dukáty.

Než hle! již vychází ze skladu. Obličej jeho běře na se předešlou bledost a předešlý úsměšek, jen jeho krok nabývá rychlosti. Téhož dne jsem výborně hádal; neboť jako jsem dříve uhodl, že neznámý je hudebníkem, tak též jsem předvídal, že půjde do vinárny.

A v skutku šel veselým krokem k očazenému hostinci u předoucího kocoura. Kocoura toho maloval prý Hofmann dle svého živého kocoura, jenž se rovně tak pověstným stal, jako ona vinárna.

Bylo to v pátek, a hostinec byl prázdný, i ve velkém sále panovalo hluboké ticho, v kuchyni bylo vyhaslo, a hostinská, dobrá to hospodyňka, zaměstnávala se cíděním kuchyňského náradí, a snažila se vyleštiti cínové mísy tak, jako by byly stříbrné. Zajisté se domníváte, že neznámý v nevhodný čas přišel, by požádal paničku o výtečný výrobek kuchařského umění, jehožto královnou byla zvána svého času od všech jedlíků a pijáků. Sotva že vstoupil muž tento do jizby, přiblížil se k hostinské a požádal ji bez okolků o teplou telecí pečení.

„Nemám teplé telecí,“ odpověděla hostinská a ustavičně drhla cínovou mísu.

„Tedy mi ji dejte studenou,“ řekl neznámý.

„Nemám ani studené.“

„Aby Vás das!“ zvolal neznámý a ubíral se se zklamáním nadějí mrzutě odtud. Mrzutost jeho mne hnětla velice, viděl jsem ho, an se s velikou nevolí vzdaluje. Když mi byl z očí zmizel, vkročil jsem do vinárny. Sundav klobouk, promluvil jsem co nejuctivěji k hostinské.

„Nemůžete mi laskavě říci, jak se nazývá, kým jest a kde bydlí muž tento?“

Uslyševši panička dvorný hovor můj, odložila na okamžik cínovou mísu, a poděkovavši mi s nejmilostnějším úsměvem, ježž z bezzubých úst vylouditi mohla, řekla mi:

„Milý pane, Vy jste příliš úklonný, povím Vám všecko. Člověk ten patří mezi jakýs druh muzikantů, jest jedlík a opilec, a býval dobrý přítel nebožtíka Hofmanna, podobného to pijáka. Znam dobře jeho hospodyně Martu; bydlí tu nížeji na levé straně vedle pláteníka, tuším jmenuje se Beethoven.“

Uslyšev veleslavné jméno, zbledl jsem co stěna a srdce mé pukalo nevyslovnou žalostí. Hostinská, vidouc, že blednu, měla za to, že je mi zle.

„I pro pána Boha! co je Vám?“ zvolala celá ustrašena, „čím Vám mohu pomoci?“

Mezi tím přišel jsem trochu k sobě.

„Paničko,“ pravil jsem, „pro všechnu pohostinnost žádám Vás, prokažte mi laskavě službu.“

Hostinská pohlédla žasnoucíma očima na mne; ale já pokračoval dále:

„Paničko, jste-li jen trochu dobrotiva, dejte mi na rožeň kus telecího, ale hned; neboť nepůjdu odtud, dokavad nebudu míti pečení v rukou.“

„Nuže,“ pravila hostinská, ukazujíc mi na kamna, kde bylo zatopino; „pečeně je v troubě, a co nejdřív ji obdržíte.“

Tu zavolala služku, kteráž kachny na dvoře krmila.

Služka přišedši, otevřela troubu u kamen, a líbezný zápach pečeně rozplynul se po kuchyni. Ó jak by býval mile okrál čich ubohého hlušce! Mezi tím připravovala hostinská sama pečení na mísu.

„A proč“ — tázal jsem se jí — „nechtěla jste dáti tomu ubožátku Beethovenovi kus pečeně, o niž Vás požádal?“

„Milý pane,“ odpověděla hostinská, „člověk ten je marnotratník, kterýžto všecko projí; nedosyta, jenž by rád každý den pečení. Sotva že má peníze, již mi je přináší; však já je málo kdy od něho přijímám, a ostatně přislíbila jsem je hospodini jeho, Martě.“

„Ubohý Beethoven,“ pravil jsem k sobě, „ubohý slavný muž, jak nešťastný je vznešený tento umělec!“

„A které víno pije rád Beethoven?“ ptal jsem se po chvíli.

„To opravdu nevím,“ odpověděla hostinská, „tito lidé pijí vína rozličných druhů, a pročež málo o to dbají, jaké víno jest; ostatně myslím, že by mu k chuti přišlo mé staré Rýnské.“

„Dejte mi tedy dvě láhve Rýnského, ale nejlepšího,“ doložil jsem hostinské.

Na to odemknula hospodyně sklípek blíže dveří a vstoupila do něho. Po malé chvíli se vrátila, nesouc dvě staré láhve celé zaprášené, očazené a ovinuté jakousi hedbávnou obálkou, stoletým pavoukem upředanou.

„Nuže,“ pravila mi, „patřte na ně, jimi oblažíte Beethovena. Chcete, aby Vám je tam někdo donesl?“

Neodpovídaje, sáhl jsem po všem. Schovav dvě láhve do postranních kapes, a vzav mísu s pečení do rukou, ubíral jsem se z vinárny tak pyšně, jako bych byl obdržel stužku řádu pruského.

Cestou pravil jsem k sobě: „Nikoliv, nepopřeji jinému toho štěstí, by obsluhoval Beethovena, nebudu se stydět za čin tak šlechtný; nikoliv, neodřeknu se cti, bych mu nepřistojil na stůl, ubrousek maje pod pažím, bych mu neřekl: „Pane a králi hudby, Vaším milostem je prostráno.“

Pamatuji se obyčejně málo na místa, kdež jsem býval. Jsem člověk roztržitý, a nepoznám často svého obydlí, tím méně cizích lidí; však tenkrát došlo mne jméno Beethovenovo tak mocně, že jsem je viděl vryto ohnivým písmem do vrat příbytku jeho.

Byl to domeček s čtyřhrannými vraty, s ouzkými okny a téměř osamělý.

Beethoven přebývá v prvním poschodí. Hlavní vrata jsou pobyta hřebíky s velkými hlavami, ježto poskytují strašný pohled cizinci sem vstupujícímu. Zámek je špatně přituzen, neb vrata se otevrou, jakmile se jich kdo nohou dotkne. Ostatně jsou ale více otevřena než zamknuta.

Vstoupil jsem nahoru; v předsíni nenacházelo se ničehož mimo stůl, jež prostý ubrousek pokrýval; pak čížek, který si vesele v kleci prozpěvoval, a konečně na sesli velký kocour, jenž čas od času více z nudnosti než ze hladu mňoukaje, na stůl pohlížel.

Postaviv na stůl přikrytou mísu a dvě staré láhve, pohladil jsem kocoura, kterýž silný zadek bočil, a pozdravil jsem čížka, jenž pokračuje v začaté písni, tak málo si mne povšiml, jako pán jeho Beethoven mne si všiml v skladě huděbnin.

Mezi tím vstoupila hospodyně Beethovenova do předsíně. Spatřivši mne, nezdála se býti více překvapena, než onen kocour a čížek, nýbrž řekla mi toliko:

„Pane, dnes nemůžete mluvit s panem z Beethovenů, on dlí v pokoji a je tak mrzut, že ani obědvati nechce.“ Na to nečekajíc odpovědi, otevřela dvěře jizby Beethovenovy, a já tam vkročil.

Beethoven seděl u okna, pozoruje bedlivě krásný karafiat, jež si sám vsadil; myriady drobného hmyzu užívaly krásné květiny té; on je obíral s převelkou opatrností. Ostatně nebyl tento karafiat samojediný na okně, dlouhé řeřišnice vinuly se do vršku oken, a zelené listí jejich tvořilo utěšené brnění proti vedru slunečnímu.

Víte, že Beethoven je hluchý; on mne tedy vkročiti neslyšel. Na stole nacházel se papír k psaní. Napsal jsem

tedy: „Přinesl jsem Vám teplou telecí pečení a dvě láhve Rýnského. Obědujmež.“ Podal jsem mu list.

Obrav zelené mušky s karafiátu, čel mé psaní.

Nyní opět oživil se zrak jeho a libý úsměv zakmitl se v obličejí jeho.

„Vy jse Francouz,“ oslovil mne Beethoven, „nuž, budete mi vítán. Popřejte mi té cti a obědujte se mnou.“

Mezi tím zavolal na Martu.

„Přistoj na stůl,“ pravil, a pak přiblíživ se ke mně, doložil: „Dobře jste udělal, že jste mne navštívil; jsem truchliv, ano, velmi truchliv. Město mne nudí a usmrcuje, toliko venkov mne baví a oblažuje. Slyším všeliký druh cizího hluku, však sebe neslyším hráti. Nejsem-li pak nešťastný?“

Vida mne žasnoucího, pokračoval se slzavýma očima dále: „Ach, jsem vždy samotný, žádný se mnou nemluví; žádný se mne nezeptá, co se stane s ubohým Beethovenem, ano, já sám nevím, kdož jsem a jak se jmenuji. Býval jsem druhdy panovníkem jistého světa, vládl jsem nad neviditelným mohutnějším orchestrem, jenž kdy vzduch naplňoval. Naslýchal jsem dnem i nocí čarovným symfoniím, jejichžto jsem byl spolu skladatelem, orchestrem, pěvcem, soudcem, králem . . . bohem! — život můj byl ustavičný koncert, nekonečná symfonie. Jaká to byla tehdejší čarovná zanícení, jaký to vzlet lyrický, jaké to tajuplné a svaté zvuky; ký to byl mohutný smyčec, jenž ve svém vzletu nebe se dotýkal! Všechny tyto hlasy našly věrnou ozvěnu v srdci mém. Duše má ssála do sebe nejjemnější zvuky veškeré přírody, burácení větrů, zpěv operenců, bublání potůčka, vzdechy větérků za času nočního, kolísání-se topolů, veselost družných vrbů, radostné bzučení včel, kvilící cvrčení cvrčka na krbu domácí, to byly harmonie pro mne, pro mé srdce a mou duši, pro mne, kterýž jsem žil ve hluku, v mlčení, ve vzdechách, v zanícení, v přátelství, v lásce a básnictví! Však hle! krásný ten čas uprchl. S Bohem budetež má vidění, s Bohem můj mohutný sbore! s Bohem mé posvátné harfy, jichžto se dotýkala ruka andělů, s Bohem budiž všechno! Ztratil jsem více než Milton; ten ztratil toliko zrak a zachoval poesii; já však ztratil svou poesii, já ztratil všecko. Nyní jsem chudobný vypovězenec z vlasti harmonie! Jak ubohý, ach, jak nešťastný jsem nyní! Již slyším u hrobky mé, an zpívají úmrtní mši mou! Než, Vy jste pravil, že jste mi přinesl dvě láhve Rýnského a kus telecí pečeně?“

V tom pokynula hospodině jeho, že již je prostráno.

On mne pojal dvorně za ruku, a pak žádal mne, abych první vstoupil do jeho malé jídelny. Na stole bylo toliko pro dva přistrojeno; hospodyně Marta, bezpochyby žarlivá jsouc, že mne pán domácí tak uctivě přijal, postoupila mi místo své u stolu a sloužila nám.

Oběd odbýval Beethoven vesele, jevil při něm tolik rozmaru a živosti, mluvil tak duchaplně a vesele, že jsem vůči-hledě zapomněl na slabost, na nižto si tak stěžoval.

Beethoven byl z oněch kmetů, kteřížto žijí celý svůj život v jediné toliko ideji. Jediná velká idea stačí úplně k výživě těchto zvláštních lidí; ona je vysiluje, ona jest jedinkou jejich radostí, jedinkým jejich zármutkem; ona jest celou

jejich minulostí, celou jejich přítomností; ona s nimi vzrůstá, s nimi slábne, a zhasne-li idea jejich, zhasne též poslední jiskra života jejich.

Staré Rýnské víno oživilo tak mocně Beethovena, že po skončeném jídle svěže se zdvih, do svého pokoje vkročil.

„Okáži Vám,“ pravil mi, „že starý Beethoven není tak hluchý, jak se povídá. Jsou lidé, kteří mne neslyší; já však se slyším ještě dobře. Sudte tedy!“ A tu se posadil k pianu.

Toto piano bylo znamenitý nástroj mistra Broadwooda z Londýna. Byl to dar, jež Cramer, Kalkbrenner, Clementi, Ries a jiní byli poslali z Anglicka tomuto zasloužilému Homeru hudby. Beethoven si velice zakládal na této drahocenné památce, ježto slouží ke cti oněm výtečným umělcům. Beethoven posadil se k pianu a počal najednou hráti jednu ze svých symfonií. Spravedlivé nebe! piano bylo rozladěno, že by zvuky jeho všechny myši byly vystrašily. Ne, nikdy ještě neslyšel jsem tak vřeštivé tóny, nikdy tak zhyzděné harmonie; ano, nikdy mne tak uši nebrněly, jako při této zohavené symfonii. Co se jeho týče, on byl celý v nadšení, byl šťastný a pyšný, že našel konečně jednoho posluchače, on, ten slavný Beethoven; pokračoval ve své začaté symfonii, zabloudil do nejsladšího zanícení, chvěl se, slzel, usmíval se, byl u vytržení. — Moje však zraky byly k zemi skloněny; chtěl jsem si uši zacpat, chtěl jsem utéci. Nuže, oba jsme měli pravdu, já byl na zemi, naslýchal jsem nejstrašnější směsici, kteráž mi kdy k sluchu přišla; on však nacházel se v nebi, on slyšel hudbu Beethovenovu!

„Není-liž pravda,“ pravil mi, „není-liž pravda, že je to krásné? Nemá-li pak starý Beethoven ještě v žilách krev bujarou? Není-li pak to pravá hudba? Ach! oni vždy říkají: Ubohý, nešťastný Beethoven! Ale ten ubohý, nešťastný Beethoven jest jediným hudebníkem v Německu! Vidte, můj drahoušku, že mluvím pravdu?“

Tu mne tiskl velkou svou rukou, přilnul ke mně svými širokýma prsama a políbil mne, slzy maje v očích.

Na to lahození odpověděl jsem mu slovy: „Dobrý, zasloužilý Beethovene!“

„Musím Vám dáti“ — řekl po chvíli — „také něco na památku, píseň zcela novou, něco pro Vás, toliko pro Vás.“

Tu opustil piano a přiblíživ se k oknu, počal něco hráti pravou rukou na skle: on komponoval.

Po tom podal mi tento kousek, jež hrál svými rukama, jež složila jeho geniálnost.

Hned na to opustil jsem zasloužilého kmeta toho, opustil jsem jej, projat jsa hlubokou úctou a stydě se za národ francouzský a německý, že jej nechali žíti v bídě a samotě. Co se jeho týká, on strávil šťastně tento den; snědl telecí pečeni a vypil dvě láhve Rýnského.

Doprovodil mě až ku dveřím, patřil na mne, jak sestupuji, a vida mne u paty schodů, volal za mnou silným hlasem:

„S Bohem! S Bohem! Šťastnou cestu! Zpomeňte si často na mne! Vaše Rýnské bylo výborné, příteli, a pečeně byla jak se patří upečena.“

Z francouzského přeložil Em. A. Meliš.

Feuilleton.

Dopisy z Čech a Moravy.

Z Brandýsa nad Labem. (Zábava zpěv. spolku „Bojana“). Dne 30. srpna b. r. zažili jsme opět po delší již přestávce zábavu, kterou nám uspořádal statečný náš „Bojan.“ Dávala se totiž ve prospěch našich nešťastných polenských spoluobčanů v zahradě u p. Karla Klementa pěvecká zábava, která po čas jejího trvání, podporována jsouc příznivou povětrností, skvěle vypadla. Též městská naše rada ochotně ruku přiložila k dílu a spojivši se se spolkem, napomáhala statečně k zdareni-se celého podniknutí, tak že čistý výnos, jenž se bezprostředně do Polné zašle, obnáší pro naše malé město dosti značnou sumu 61 zl. r. č. Sbory, jenž řízením ctěného ředitele p. T a d. Procházk y dovedně provedeny byly, jsou tyto: 1. „Hlahol,“ pochod od K. Bendla. 2. „Vše jen ku chvále vlasti a krále“ od A. Jelena. 3. „Gdě je slavská domovina“ od Wintra. 4. „Loupežníci“ od Wintra. 5. „Žezulinka.“ 6. „Heslo Čechů“ od Karlíka. 7. „Odvedeného prosba“ od P. Krížkovského. 8. „Co je láska“ dvojsbor od Zöllnera. 9. „Naprej“ od Dav. Jenka. Přestávky vyplňovala hudba Zápiská přednáševši zdarile skladby všelikého druhu. Společnost, jenž hojně se sešla, byla velmi rozjařena a přijala jednotlivé skladby hojným potleskem. Zvláště líbily se rázný, s vlasteneckým zápalem přednesený sbor Karlíkův „Heslo Čechů“ a čarokrásný Zöllnerův dvojsbor „Co je láska?“ Zábava byla tak příjemná a veselá, že by se bylo, ač již se setmělo, i mimo program

dále zpívalo, kdyby náramný liják s hromobitím všemu rychlý nebyl učinil konec. Na štěstí stalo se to po téměř již ukončené zábavě, tak že to nebylo ani programu ani dobré věci na úkor. O ostatním působení „Bojana“ v celku příznivý dá se pronésti úsudek, a zvláště horlivé a neunavné snaze obětavého p. ředitele a vytrvalosti většiny pp. údů podařilo se, že spolek mnohé překážky překonal a bohdá ještě dále překoná. Ovšem ale nejvíce získalo by pěstování našeho českého zpěvu a umění a nejlépe poslouženo by bylo dobré věci, kdyby oba spolkové, totiž „Bojan“ a sousední spolek Staroboleslavský, jsouce jen asi 10 minut od sebe vzdáleni a majíce před sebou jednu snahu a jeden šlechtný cíl, totiž zvelebení vlasteneckého umění, v jeden spolek, který by pak 60 až 70 výkonných zpěváků čítati mohl, se spojili. Zajisté by se pak spojeným silám a bratrské svornosti tím dříve podařilo, uslechtilého se domoci cíle. Protož, doufajíce, že se to stane, provoláváme bratrskému tomuto podniku srdečné „Na zdar!“ přejíce, aby již příští náš dopis blahou o tomto spojení věst podati mohl. △*)

Z Hlinska. („Svantovít“ a jeho činnost). Mám Vám psáti novin z našeho města, musím opět jen započít naším spolkem zpěváckým. Spolek tento zajisté v nejvyšší míře u nás zaujímá pozornost všech těch, co druhdy tak rádi nic nepozorovali a

*) Doufáme, že tento výborný a praktický návrh dojde u obou zpěváckých spolků vřelého ohlasu; neboť výhoda ze zpojení obou spolků je očividná. Red.

je předmětem velmi vhodným k ostření jazyka a k upotřebování jedovatého slintání pomluv a klepů. Ano, máme zde roztomilých hrobařů, jenž se tak rádi skrývají v roušku červenobílou a přec nemohou obětovat zájmy své ctižádosti bezuzdné zájmům idey a pokroku. Rád bych takovými „rytířům smutných postav“ přečetl epistolu, avšak myslím, že sami již uznají, kterak se přežili i se svými oštěpy a baštami. Je to bída s námi. Kdekoliv se světlo ujme, všude musí s tmou podnikat boj na život a na smrt. Azdá se nám, že snad v celé vlasti žádný spolek se již nenabojoval tolik se svými nepřiznivci, jako spolek náš. Tím však potěšnější je, že nezhyнул, že působí, a že bohdá nezhyne. Trubači israelští sice zborili Jericho, nežijeme však v dobách biblických a několik našich rýpalů a bezuzdných sobců více nepodvrhne základy „Svantovíta.“ Dne 16. srpna uspořádal „Svantovít“ besedu ve prospěch Polenských a k oslavě výroční památky svého trvání. Výtečný sbor Jelenů v „Rovnost a svornost,“ velebná hymna na vlast od Pecha, „rozmaryný žárlivý holoubek“ od Vojáčka, a povznášející „Má otcina“ od Slavíka došly poměrně zajisté uspokojivého provedení. Oněm pak polobohům, jenž svou zásadnou opozici způsobem neslušným na jevo dáti se nestydí, jen připomínám, že vždy snadněji bořit než stavět, a hanět v lenosti než činně něco chvalného provést. Besedu samu zahájil delší řečí činný p. K. Adámek, mimo něho se v deklamování zúčastnili sl. M. Adámkova a p. Leod Štiaský s výsledkem velmi dobrým. Návštěva byla přečetná. Den 22. srpna bude zajisté spolku našemu navždy památný, v ten den zavítal k nám na cestě do Poličky slavný Dr. Rieger se svou vznešenou chotí, a tu bylo „Svantovítu“ dopráno, vznešeným hostům z a s t a v e n í č k o zazpívat. Nové dny nevymizují tak snadno z paměti. Spolek náš se velmi čteně zúčastnil i v slavnosti Poličské. Za svého trvání uspořádal svému starostovi a velectné paní Anně Hrušové v předvečír jmenovin z a s t a v e n í č k o. Doufáme, když „Svantovít“ již tolik bouří přestál, tolik překážek překonal, že nyní tím statněji se bude bráti k cíli, nedbaje podlých snah řídnoucích odpůrců svých a hanebného soptění ctižádostivých sobců. Co nejdříve podáme obsírný obraz naší hudby chrámové, o níž jsme již tak dávno mlčeli. (Š.*)

Kronika zpěváckých spolků.

* * * Zpěvácký spolek „Slavoš“ v Berouně súčastní se dne 13. září 1863 při hudební a deklamatorní besedě, která se v Koněprusích ve prospěch pohořelých v Polné odbývali bude. Program: 1. Hudba — 2. „Hlahol,“ pochod od K. Bendla — 3. „Rouhač,“ deklamace od Jerábka — 4. „Muž bez slzí,“ deklamace od A. Körschnerové — 5. „Polka,“ sbor od H. Řeháka — 6. „Sedlák v divadle,“ deklamace od K. Adámka — 7. „Honza a táta,“ sbor od E. Vašáka — 8. „Já jsem Česka,“ deklamace od V. Čejky — 9. „Plavci na Vltavě,“ sbor se sólem — „Kdo je víc,“ deklamace od Frant. Douchy — 11. „Nevěrný milý,“ sbor od E. Vašáka — 12. „Frajtr Kalina,“ deklamace od V. Hálka — 13. Hudba.

* * * Zpěvácký spolek „Bořivoj“ v Lomnici súčastnil se dne 31. srpna při výletu na Hamburk blíž Lomnice, kterýž „Sokol“ Novopacký a Jičínský uspořádali. Řečené spolky se nezdržely dlouho na Hamburku, nýbrž odebraly se s hudbou do Lomnice, kdežto sbírka pro pohořelé v Polné odbývána a panu dru. Juliu Grégrovi telegram ve francouzské řeči odeslán byl. Co nejdříve bude spolupůsobením študentsva a zpěv. spolku „Bořivoje“ pro Polenské pohořelé beseda, výlet k Alainové věži v oboře a taneční zábava uspořádána. Bylo by věru také třeba, by divadelní ochotníci Lomničtí také nějaké představení ve prospěch Polenských pohořelců uspořádali.

* * * Zpěv. spolek „Slavjan“ v Králové Hradci

zapěl, jak jsme se již ve zprávě o Brněnské národní slavnosti zmínili, na hrobě Dobrovského smuteční sbor. Byl on jediný mezi zpěv. spolky, jenž na 6 kočárech dne 26. srpna odpoledne před slavností v Pisárce u hrobu znamenitého slavisty zapěl sbor „Slza na hrob“ od Vašáka a hlasitě se pomodlil „Otče náš.“

* * * Rožňovského zpěv. spolku, jenž jméno „Tětřev“ přijal, došlo potvrzení jeho stanov. Co nevidět uspořádá prý zábavu, v nížto se sbory od Hynka Vojáčka, pak „Radostné cestování“ a „Vávra,“ sbory od Ed. Nápravníka provozovati mají.

* * * Stanovy zpěv. spolku „Vojmíra“ v Přelouči byly od c. k. místodržitelství potvrzeny. Taktéž došly potvrzení stanov zpěv. spolku „Žerotína“ v Brandýse a „Vlastislava v Milévsku.

* * * Železnobrodský zpěv. spolek uspořádal dne 6. září v sále hostince „u koníčků“ ve prospěch pohořelých v Polné pěveckou a deklamatorní besedu, po níž následovala taneční zábava.

Ochotnická divadla.

Velvarští ochotníci uspořádali dne 3. září ve prospěch pohořelých v Polné divadelní představení: „Vychovatel v nesnazi.“ Veselohra v jednom jednání od E. A. Görnera, přeložil Fr. Mirovský, a „Hubička na poukázání,“ veselohra v jednom jednání dle J. F. Castelliho od Jos. V. Žáka. — Ochotníci v Mladé Boleslavi dávali dne 5. t. m. „Pražského flamendra“ obraz ze života od J. K. Tyla. — Sedlečtí divadelní ochotníci provozovali dne 6. září ve prospěch pohořelých v Polné „Svéhlavost,“ „Husička z Podháje“ a „Černý Petr.“ — Divadelní společnost paní Johanky Šmídové meškající právě v Bohdanči, dávala dne 25. m. m. ve prospěch pohořelých v Polné představení „Ženichové“ a „Hraje si na vdanou“, jehož čistý výnos obnášel 30 zl. 55 kr. Peníze ty odeslány jsou skrze městskou radu Bohdanečskou na okresní úřad v Pardubicích, aby odevzdány byly na místo patričné. — Na ochotnickém divadle v Něm. Brodě dávalo se dne 6. září 1863 ve prospěch pohořelých v Polné: „Tichá voda břehy ryje.“ Veselohra ve čtveru jednání dle Schrödera, vzdělal J. V. Žák. Na ochotnickém divadle na Smíchově „u zlatého anděla“ dávali ochotníci dne 6. září ve prospěch zřízení opatrovny malých na Smíchově: „Liška nad lišku.“ Veselohra v jednom jednání od Kotzebue, přeložil Václav Špinka. Na to: „Nalezenec,“ veselohra ve dvou jednáních od Jos. Kaj. Tyla. Ku konci: „Černý Petr,“ veselohra v jednom jednání od Görnera, přeložil Vl. Venkryl. Představení uspořádané na témž divadle dne 30. m. m. ve prospěch pohořelých v Polné vyneslo 30 zl. 40 kr. r. č. — Ochotníci v Bystřici v Jiblavsku dávali dne 23. m. m. dvě veselohry a sice: „Osudná paštika“ a „Vzdory nad vzdory“ Čistý výnos 20 zl. r. č. odevzdán byl redakci „Mor. Orł.“ pro pohořelé v Polné. — Divadelní společnost pana Štandery nachází se od 29. srpna v Hranicích. —

Z Prahy.

— Ve včerejší schůzi výboru sboru pro zbudování národního divadla četl se přípis zemského výboru, kterýmž tento se projevuje, že chce střechu se skladiště, jež nalézá se před divadlem prozatímním, na své útraty dát snést a skladiště rovnou střechou pokrýti, pod výminkou, aby vnitřní místnosti skladiště používati mohl k účelům prozatímního divadla. K přání tomuto svolilo se s výminkou, aby v případě, kdyby se stavbou velkého národního divadla se započítí mělo, nynější skladiště bez překážky ihned se mohlo strhnouti, i aby s terassou, jež na místě nynější střechy na onom skladišti se zřídí, výbor pro zbudování národního divadla nakládati mohl ve svůj pro-

*) Těšíme se naň. Red.

spěch. Dále četl se přípis Pražského purkmistra, kterýmžto se oznamuje, že založen jest zvláštní fond pro okrasu města, a že v upotřebení tohoto fondu přední bráti se chce zřetel na upravení místa zakoupeného pro budoucí národní divadlo. K vyšetření způsobu, jakýmž by se místo to prozatím slušně upravit mělo, navrhuje se společná komise. Na tento přípis stalo se usnešení, že se slušné upravení stavebního místa pro národní divadlo bez všeliké překážky státi může pod výminkami, aby se tím stavbě národního divadla, kdykoli by se započítí měla, nekladla žádná překážka, aby dále stavba národního divadla nestala se obtížnější, i aby místa upraveného použito se v prospěch budoucího národního divadla. Pod těmito výminkami zvoleni jsou ihned pp. architekt Ullman a Vojta Náprstek pro případ, kdyby se sejítí měla komise společná, jak v přípisu pana purkmistra se navrhuje, za zástupce výboru pro zbudování národního divadla do této komise.

— Zkouška chovanců spolku ku vzdělání-se ve vojenské hudbě bude se odbývati dne 13. t. m. v poledne o 12. hod. na Žofíně, načež během září chovanci vojenským hudebním sborům přiděleni budou. Nový učební běh počne 1. října, a budou v něj přijímáni chovanci, kteří se poněkud již v hudbě znají. S vyučováním, které se zdarma uděluje, jest zároveň zaopatření chovancovo spojeno, jelikož každý chovanec se hned zároveň asentuje, a nikoli jen po uplynutí dvouletého vyučování, které v služebnou dobu se včítají, nýbrž i mezi vyučováním, když zvláštní nadání osvědčuje, zvláštních výhod, jako na př. udělení důstojnosti neb příspěvku k dennímu platu požívati může.

— Věhlasná zpěváčka sl. Adelina Patti vystoupila zde dvakráte na jeviště a sice co Rosina v „Lazebníku“ a co Amina v „Náměsíčné“ s nejskvělejší výsledkem. Její znamenitě vytríbená škola, nejčistší intonace a vokalisace jakož i její líbezný hlas a ušlechtilá hra získaly jí okamžitě všeobecnou přízeň obecnstva. Jistý hudební dilettant napsal, slyše ji, následující italské verše o zpěvu umělkyně této: „Un Eco dell' aria finale della Sonambula cantata da Adelina Patti il 5 settembre 1863 a Praga.

Ah non giunge uman' pensiero
al incanto di Tua prodezza
Adelina ai triomfi avezza
dei cour' freddi Tu scogli il gel
ascoltando Tua voce limpida,
or potente, or dolce placida
della terra in cui viviamo
Ci crediamo portati in ciel.

— Slečna Matilda Zavrtalova, dcera našeho krajana p. Rud. Zavrtala, kapelníka u námornictva, která své vzdělání v konservatoriu Pražském nabyla, engažována jest co první dramatická zpěvačka u opery v Solnohradě. Nadané této slečně dostalo se cti, že u J. V. arcivévodkyně Charlotty několik písní zpívala.

— Naše krajanka sl. Anna Kroppova, koloraturní zpěvačka u opery v Darmstadtu, zemřela tyto dni v tamějším městě.

— Panu Ed. Nápravníkovi, chvalně známému skladateli českých sborů a písní, nabídko ředitelství Petrohradského konservatoria profesuru elementární theorie na tomž ústavu, kteréž místo však náš rodák neznaje se úplně v ruštině nepřijal. Nyní zanáší se komponováním ruské opery. První opera ruská, kterou komponovati počal, nebyla mu od censury dovolena; jednalať o Ivanu Velkém čili Hrozném.

— Náš krajjan pan Král, kapelní mistr v Rotterdámě, složil jednoaktovou operetku: „Liebenswürdig,“ která se na městském divadle v Amsterdámě provozovala. Tamější listy chválí zvláště melodii a čisté instrumentace této operetky.

— V národní slavnosti pěvecké v Brně

zúčastnilo se, jak nám náš referent J—r píše, v celku jen 61 zpěváků a sice 45 z Čech, 15 z Moravy a 1 z Vidně; zpěváků bylo úhrnem 940.

— Pan Josef Nesvadba, kapelník v Hamburku zanáší se nyní komponováním české opery.

— Ředitelství prozatimního divadla udělil sl. výbor zemský ve včerejším svém sezení Pražskému obchodníku p. Liegertovi.

— Pan Bachmann, tenorista Pražské opery, opustí o velkonocích 1864 zdejší německé divadlo. Pan Strakoš, rodilý Moravan a švagr slečny Ad. Patti-ové, podal mu skvělý návrh pro budoucích 5 let za těchto podmínek. Pan Bachmann odřekne se německé opery a bude se po šest měsíců cvičiti ve zpěvu u p. Strakoše. Po půl roku stane se členem italské opery v Londýně a obdrží první rok 15.000 franků (asi 6.000 zl. r. č.), druhý rok 20.000 franků (as 8.000) zl. r. č.), třetí rok 40.000 fr. (16.000 zl. r. č.) a čtvrtý rok 60.000 fr. (as 24.000 zl. r. č.). Půjde-li pan Bachmann s p. Strakošem do Ameriky zpívat, obdrží každý rok dvojnásobnou sumu. Kontrakt je již s obou stran podepsán.

— Pozvání k výroční zkoušce chovanců spolku pro zvelebení hudby vojenské, jež se bude odbývati dne 13. září 1863 o 12. hod. polední v sále na Žofiském ostrově. Program: 1. Variace pro křídlovku od Strebingra, přednese Václav Schulz. — 2. Kavatina z opery „Eleonora di Gieuenta“ od Donizettiho na trubu, přednese Antonín Janda. — 3. Concertante fantaisie pro křídlovku od Hallmayera, přednese Josef Antoš. — 4. „Karneval Benátský“ pro křídlovku od Müllera, přednese Frant. Říba. — 5. Variace a polonaise pro křídlovku od Řezníčka, přednese Josef Kosina. — 6. Variace a rondo pro křídlovku od Müllera, přednese Václav Löbl.

— Pan divadelní ředitel Thomé odevzdal policejnímu presidiu polovici čistého výnosu pr. 100 zl. 59 a půl kr. z představení divadelního ve prospěch pohořelců Polenských dne 30. srpna uspořádaného.

Dur a moll.

Angličtí komediantí v Praze. První řádná cestující divadelní společnost, která do Čech zavítala, byla anglická. Za panování královny Alžběty bylo mnoho herců anglických pro náboženství z vlasti vyšlo, a spojivše se, po Němcích své hry provozovali. Roku 1607 a 1608 byla taková společnost anglických herců, vedená Spencerem, v Pasově a v Štýrském Hradci u dvora arciknížecího, kdež znamenitě nalezla podpory. R. 1616 přišli angličtí herci ze Stezska na Moravu, (bez pochyby že to byla Spencerova společnost) a provozovali umění své na statcích Olomúckého biskupa, kardinála Františka z Ditrichsteinu, jemuž doporučení byli od Vratislavského biskupa arciknížete Karla listem ode dne 18. března 1618. Do Čech si asi tehdyž netroufali, a nalézají se stopa po nich. Ponejprv, pokud víme, objevila se na české půdě anglická herecká společnost hned po skončení třicetileté války. Hlavní členové její nazývali se Vilém Ro, Jan Wayde, Gedeon Gellius a Robert Rassi. Královští místodržitelé Rudolf hrabě Colorado, Hovora, hrabě Berka, Vilém Albrecht z Kolovrat, Přibík Jeníšek z Újezda a Bedřich z Věžník dovolili jim, že na jistém místě Starého města Pražského představeni směli s „osobami s sebou majícími“ své „komedie, tragédie a historie.“ — Stěhování-se anglických herců bylo se ještě množilo za času vlády Kromvellovy, a tudíž i mnohý herec protestantského náboženství z Anglie vyšel, z čehož sobě vysvětluje dekret J. M. místodržících na hradě Pražském, daný dne 10. května 1658 za příčinou vyslaného posla Polského o komediantech anglických k purkmistrům i radě Starého města Pražského. Dotčený přípis varuje komediantů, jež se Angličané jmenují, a bez pochyby kacířského náboženství jsou, a nařizuje policii, aby přísně nahlédla v průvodní listy těchto komediantů. Přípis tento jest od B. hraběte z Martinic, K. Ferdinanda Popela z Lobkovic, Aleše Vratislava z Mitrovic a Jana Viléma z Gersdorfu potvrzen.

Anglický herec Keely zamazal si nový kabát olejem, a jelikož prostředky jeho mu nedovolovaly, aby jej hned zase za nový vyměnil, nemálo ho to mrzelo, že, s kýmkoli se potkal, ihned první slovo bylo: „Vy jste si zamazal kabát olejem.“ Konečně přešla její trpělivost, a od té doby začal vždycky sám, když někde přišel: „Já jsem si zamazal kabát olejem, ale teď mluvíme o něčem jiném.“